

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (šeštoji kolegija) SPRENDIMAS

2015 m. rugsėjo 3 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — Sąjungos finansinių interesų apsauga — Reglamentas (EB, Euratomas) Nr. 2988/95 — 3 straipsnis — Bendrijos pagalbos susigrąžinimas — Administracinė nuobauda — Administracinė priemonė — Senaties terminas“

Byloje C-383/14

dėl *Conseil d'État* (Prancūzija) 2014 m. gegužės 28 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2014 m. rugpjūčio 11 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Établissement national des produits de l'agriculture et de la mer (FranceAgriMer)

prieš

Sodiaal International SA

TEISINGUMO TEISMAS (šeštoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas S. Rodin, teisėjai E. Levits (pranešėjas) ir M. Berger,

generalinė advokatė E. Sharpston,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- *Sodiaal International SA*, atstovaujamos advokatų F. Plottin ir J.-C. Cavaillé,
- Prancūzijos vyriausybės, atstovaujamos D. Colas ir S. Ghiandoni,
- Graikijos vyriausybės, atstovaujamos I. Chalkias ir A. Vasilopoulou,
- Europos Komisijos, atstovaujamos A. Sauka ir D. Triantafyllou,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinės advokatės nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

* Proceso kalba: prancūzų.

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 1995 m. gruodžio 18 d. Tarybos reglamento (EB, Euratomas) Nr. 2988/95 dėl Europos Bendrijų finansinių interesų apsaugos (OL L 312, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 1 sk., 1 t., p. 340) 3 straipsnio 1 dalies išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant *Établissement national des produits de l'agriculture et de la mer (FranceAgriMer)* ir *Sodiaal International SA* (toliau – *Sodiaal International*) ginčą dėl Bendrijos pagalbos, kurią pastaroji bendrovė nepagrįstai gavo kazeinatų gamybai.

Teisinis pagrindas

Sajungos teisė

- 3 Reglamento Nr. 2988/95 trečioje konstatuojamojoje dalyje numatyta:

„kadangi išsamias šio decentralizuoto administravimo taisykles ir jų taikymo kontrolę reglamentuoja skirtingos konkrečios nuostatos pagal atitinkamą Bendrijos politiką; kadangi Bendrijų finansiniams interesams kenkiantys teisės aktai turi būti panaikinti visose srityse“.
- 4 Reglamento Nr. 2988/95 1 straipsnyje nustatyta:

„1. Siekiant apsaugoti Europos Bendrijų finansinius interesus, šiuo reglamentu nustatomos bendrosios taisyklės, reglamentuojančios vienodus patikrinimus ir administracines priemones bei nuobaudas už Bendrijos teisės aktų pažeidimus.

2. „Pažeidimas“ – tai bet kuris Bendrijos teisės aktų nuostatų pažeidimas, susijęs su ekonominės veiklos vykdytojo veiksmy ar neveikimo, dėl kurio Bendrijų bendrajam biudžetui ar jų valdomiems biudžetams padaroma žala sumažinant ar iš viso prarandant pajamas, gaunamas iš tiesiogiai Bendrijų vardu surinktų nuosavų lėšų, arba darant nepagrįstas išlaidas.“
- 5 Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnyje nustatyta:

„1. Patraukimo atsakomybėn senaties terminas – ketveri metai nuo tada, kai buvo padarytas 1 straipsnio 1 dalyje nurodytas pažeidimas. Atskirų sektorių taisyklėse gali būti nustatytas trumpesnis senaties terminas, tačiau ne trumpesnis kaip treji metai.

Jeigu pažeidimai daromi nuolat ir pakartotinai, senaties terminas skaičiuojamas nuo tos dienos, kai pažeidimas buvo baigtas. Vykdam daugiametes programas, senaties terminas nesibaigia tol, kol visiškai nebaigiama programa.

Senaties eiga nutrūksta, jeigu kompetentinga institucija imasi bet kokio su pažeidimo tyrimu ar teisiniu nagrinėjimu susijusio veiksmo, apie kurį pranešama atitinkamam asmeniui. Senaties eiga atsinaujina po kiekvieno ją nutraukusio veiksmo.

Tačiau senaties terminas įsigalioja ne vėliau kaip tą dieną, kai pasibaigia laikotarpis, lygus dvigubam senaties terminui, per kurį kompetentinga institucija nepaskyrė nuobaudos, išskyrus tuos atvejus, kai administracinė procedūra laikinai sustabdoma pagal 6 straipsnio 1 dalį.

<...>

3. Valstybės narės išlaiko teisę taikyti ilgesnį laikotarpį, nei atitinkamai numatyta šio straipsnio 1 ir 2 dalyse.“

6 Šio reglamento 4 straipsnyje numatyta:

„1. Įvykdžius bet kokią pažeidimą, neteisėtai įgyta nauda paprastai panaikinama:

— įpareigojant sumokėti nustatytas sumas arba grąžinti neteisėtai įgytas sumas,

— <...>

2. Taikant 1 dalyje nurodytas priemones apsiribojama įgytos naudos panaikinimu ir, jei taip yra numatyta, palūkanomis, kurias galima nustatyti pagal vienodą palūkanų normą.

<...>

4. Šiame straipsnyje numatytos priemonės nelaikomos nuobaudomis.“

7 Reglamento Nr. 2988/95 5 straipsnio 1 dalis suformuluota taip:

„1. Padarius tyčinius pažeidimus arba pažeidimus dėl aplaidumo gali būti skiriamos šios administracinės nuobaudos:

a) administracinė bauda;

b) reikalavimas sumokėti didesnę sumą negu neteisėtai gautos arba vengiamos mokėti sumos, tam tikrais atvejais pridėjus palūkanas; <...>;

c) visiškai ar dalinai panaikinant Bendrijos taisyklėmis suteiktą naudą, <...>;

d) nesuteikiant arba panaikinant naudą tam tikram laikotarpiui po pažeidimo;

e) laikinai panaikinant patvirtintą ar pripažintą teisę dalyvauti Bendrijos pagalbos sistemoje;

f) nusavinant užstatą ar depozitą, pateiktą, kad būtų laikomasi taisyklėse numatytų sąlygų, arba atstatant neteisėtai grąžinto užstato sumą;

g) kitos grynai ekonominės, savo pobūdžiu ir taikymo sritimi lygiavertės nuobaudos, numatytos atskirų sektorių taisyklėse, kurias priėmė Taryba <...>“

Prancūzijos teisė

8 Civilinio kodekso 2262 straipsnyje nustatyta:

„Visiems ieškiniams dėl daiktinių ir asmeninių teisių taikomas 30 metų senaties terminas.“

Pagrindinės bylos faktinės aplinkybės ir prejudicinis klausimas

9 *Sodiaal Industrie SA* 1998 m. gavo 1990 m. spalio 10 d. Komisijos reglamento (EEB) Nr. 2921/90 dėl pagalbos už kazeino ir kazeinatų gamybai naudojamą nugriebtą pieną (OL L 279, p. 22; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 3 sk., 10 t., p. 387) nuostatose numatytą Bendrijos pagalbą.

- 10 2001 m. *Agence centrale des organismes d'intervention dans le secteur agricole* (ACOFA) darbuotojai atliko patikrinimą. Po šio patikrinimo paaiškėjo, kad 1998 m. vasarą *Sodiaal Industrie SA* pagamino mažesnę kiekį kazeinatų nei kiekis, už kurį ji gavo pagalbą.
- 11 2007 m. liepos 11 d. sprendimu *Office national interprofessionnel de l'élevage et de ses productions* paprašė *Sodiaal Industrie SA* grąžinti 288 051,14 euro sumą, atitinkančią nepagrįstai gautos pagalbos sumą.
- 12 2008 m. birželio 30 d. *Sodiaal Industrie SA* teises perėmė *Sodiaal International*.
- 13 2010 m. vasario 11 d. sprendimu *tribunal administratif de Paris* (Paryžiaus administracinis teismas) patenkino *Sodiaal International*, *Sodiaal Industrie SA* teisių perėmėjos, skundą dėl minėto sprendimo panaikinimo.
- 14 *FranceAgriMer*, perėmusios *Office national interprofessionnel de l'élevage et de ses productions* teises, pateiktą apeliacinį skundą dėl minėto sprendimo *cour administrative d'appel de Paris* (Paryžiaus administracinis apeliacinis teismas) atmetė 2012 m. gegužės 29 d. sprendimu.
- 15 *FranceAgriMer* dėl pastarojo sprendimo pateikė kasacinį skundą *Conseil d'État* (Valstybės Taryba).
- 16 Grįsdama apeliacinį skundą, *FranceAgriMer* tvirtino, kad Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnio 1 dalies ketvirtoje pastraipoje nustatytas senaties terminas netaikomas ginčijamam sprendimui, nes šis sprendimas priimtas dėl administracinės priemonės taikymo, o ne dėl administracinės nuobaudos skyrimo.
- 17 Jos teigimu, Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnio 1 dalies ketvirtos pastraipos nuostatos taikytinos tik tuo atveju, jeigu kompetentinga institucija pasibaigus terminui, kuris yra lygus dvigubam senaties terminui, nepaskyrė jokios administracinės nuobaudos, kaip tai suprantama pagal šio reglamento 5 straipsnį. Tuo atveju, jeigu per šį terminą nėra imamasi administracinių priemonių, kaip jos suprantamos pagal šio reglamento 4 straipsnį, minėtos nuostatos netaikomos. Taigi, anot *FranceAgriMer*, turėjo būti taikomas Civilinio kodekso 2262 straipsnyje numatytas 30 metų terminas, tačiau jis turėjo būti sutrumpintas teisminiu keliu.
- 18 Tokiomis aplinkybėmis *Conseil d'État* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnio 1 dalies ketvirtos pastraipos nuostatos, pagal kurias senaties terminas įsigalioja ne vėliau kaip tą dieną, kai pasibaigia laikotarpis, lygus dvigubam senaties terminui, per kurį kompetentinga institucija nepaskyrė nuobaudos, išskyrus tuos atvejus, kai administracinė procedūra laikinai sustabdoma pagal šio reglamento 6 straipsnio 1 dalį, taikomos tik tuo atveju, jeigu kompetentinga institucija pasibaigus terminui, lygiam dvigubam senaties terminui, neskyrė jokios nuobaudos, kaip tai suprantama pagal šio reglamento 5 straipsnį, o gal jos taikomos ir tuo atveju, jeigu per šį terminą nesimta administracinės priemonės, kaip ji suprantama pagal to paties reglamento 4 straipsnį?“

Dėl prejudicinio klausimo

- 19 Savo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės nori išsiaiškinti, ar Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnio 1 dalies ketvirtą pastraipą reikia aiškinti taip, kad joje numatytas senaties terminas taikomas ne tik patraukiant atsakomybėn už pažeidimus, už kuriuos skiriamos administracinės nuobaudos, kaip tai suprantama pagal šio reglamento 5 straipsnį, bet ir patraukiant atsakomybėn ir nustatant administracines priemones, kaip tai suprantama pagal minėto reglamento 4 straipsnį.

- 20 Pagal nusistovėjusią teismo praktiką aiškinant Sąjungos teisės nuostatą reikia atsižvelgti ne tik į jos formuluotę, bet ir į kontekstą bei teisės akto, kuriame ji įtvirtinta, tikslus (žr., Sprendimo *Yaesu Europe*, C-433/08, EU:C:2009:750, 13 punktą; Sprendimo *ebookers.com Deutschland*, C-112/11, EU:C:2012:487, 12 punktą; Sprendimo *Brain Products*, C-219/11, EU:C:2012:742, 13 punktą ir Sprendimo *Utopia*, C-40/14, EU:C:2014:2389, 27 punktą).
- 21 Taigi pirmiausia reikia priminti, kad pagal Reglamento Nr. 2988/95 1 straipsnio 1 dalį nustatomos „bendrosios taisyklės, reglamentuojančios vienodus patikrinimus ir administracines priemones bei nuobaudas už [Sąjungos] teisės aktų pažeidimus“, o kaip matyti iš šio reglamento trečios konstatuojamosios dalies, tai daroma dėl to, kad „[Sąjungos] finansiniams interesams kenkiantys teisės aktai turi būti panaikinti visose srityse“.
- 22 Be to, Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje, kiek tai susiję su patraukimu atsakomybėn, įtvirtintas senaties terminas skaičiuojamas nuo tada, kai padaromas pažeidimas, kuris šio reglamento 1 straipsnio 2 dalyje apibūdinamas kaip „bet kuris [Sąjungos] teisės aktų nuostatų pažeidimas, susijęs su ekonominės veiklos vykdytojo veiksmais ar neveikimu, dėl kurio [Sąjungos] bendrajam biudžetui <...> padaroma žala <...>“.
- 23 Šiuo klausimu konstatuotina, kad, remiantis minėto 3 straipsnio 1 dalies ketvirtos pastraipos formuluote, kalbama apie „nuobaudos“ skyrimą, o tai gali reikšti, kad ši pastraipa taikoma tik patraukiant atsakomybėn už pažeidimus, už kuriuos skiriama administracinė nuobauda, kaip ji suprantama pagal šio reglamento 5 straipsnį.
- 24 Tačiau ši teksto analizė nėra galutinė. Antra, reikia atlikti minėto reglamento 3 straipsnio 1 dalies, kaip sistemos dalies, analizę.
- 25 Iš pradžių konstatuotina, jog toks sisteminis požiūris į Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnio 1 dalį skatina manyti, kad šią nuostatą sudarančios pastraipos yra visuma ir jose įtvirtintų nuostatų negalima vertinti atskirai. Šios nuostatos ketvirtoje pastraipoje įtvirtintas „apsauginis“ senaties terminas, pridodamas prie šios nuostatos pirmoje pastraipoje numatyto ketverių metų senaties termino, skaičiuojamo nuo tada, kai buvo padarytas pažeidimas. Jei šių pastraipų taikymo sritys būtų skirtingos, tai prieštarautų šiame straipsnyje įtvirtintai senaties sistemos bendrai struktūrai. Toks požiūris taip pat prieštarautų Reglamento Nr. 2988/95 tikslui sukurti nuoseklią šios sistemos struktūrą.
- 26 Taigi minėto reglamento 3 straipsnio 1 dalies sisteminis ir teleologinis aiškinimas reikalauja, kad šio reglamento 3 straipsnio 1 dalies ketvirtoje pastraipoje numatytas „apsauginis“ terminas būtų taikomas administracinėms priemonėms.
- 27 Taip pat pažymėtina, kad šis požiūris atitinka Teisingumo Teismo praktiką, patvirtintą Sprendime *Pfeifer & Langen* (C-52/14, EU:C:2015:381). Pagal šią teismo praktiką, taikant Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnio 1 dalį, nereikia atskirti administracinės nuobaudos ir administracinės priemonės. Teisingumo Teismas šiuo klausimu aiškiai nusprendė, kad ši nuostata taikoma tiek pažeidimams, už kuriuos skiriama administracinė nuobauda, kaip ji suprantama pagal to reglamento 5 straipsnį, tiek pažeidimams, už kuriuos taikoma administracinė priemonė, kaip ji suprantama pagal šio reglamento 4 straipsnį, t. y. priemonė, kuria siekiama susigrąžinti nepagrįstai įgytą naudą ir kuri nelaikoma nuobauda (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Handlbauer*, C-278/02, EU:C:2004:388, 33 ir 34 punktus; Sprendimo *Josef Vosding Schlacht-, Kühl- und Zerlegebetrieb ir kt.*, C-278/07–C-280/07, EU:C:2009:38, 22 punktą; Sprendimo *Cruz & Companhia*, C-341/13, EU:C:2014:2230, 45 punktą ir Sprendimo *Pfeifer & Langen*, C-52/14, EU:C:2015:381, 23 punktą).
- 28 Teisingumo Teismas jau yra pažymėjęs, kad tokių pažeidimų, kaip nagrinėjami pagrindinėje byloje, už kuriuos nustatomos administracinės priemonės, kaip jos suprantamos pagal Reglamento Nr. 2988/95 4 straipsnį, senaties terminas yra ketveri metai; toks terminas pradedamas skaičiuoti nuo tokių pažeidimų padarymo dienos, atsižvelgiant į minėto reglamento 3 straipsnio 1 dalies trečioje

pastraipoje numatytus senaties termino eigą nutraukiančius veiksmus ir laikantis minėto 3 straipsnio 1 dalies ketvirtoje pastraipoje įtvirtinto maksimalaus laikotarpio (Sprendimo *Cruz & Companhia*, C-341/13, EU:C:2014:2230, 64 punktą).

- 29 Iš naujausios Teisingumo Teismo praktikos aiškiai matyti, kad Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnio 1 dalies trečios pastraipos išaiškinimas susijęs su galimybe skirti tiek nuobaudą, tiek administracinę priemonę (Sprendimo *Pfeifer & Langen*, C-52/14, EU:C:2015:381, 40, 43 ir 47 punktai).
- 30 Galiausiai reikia priminti Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnio 1 dalies tikslus. Šiuo klausimu konstatuotina, kad šioje nuostatoje nurodytu terminu siekiama užtikrinti ūkio subjektų teisinį saugumą (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Handlbauer*, C-278/02, EU:C:2004:388, 40 punktą ir Sprendimo *SGS Belgium ir kt.*, C-367/09, EU:C:2010:648, 68 punktą). Šie subjektai turi galėti nustatyti, kurių operacijų senaties terminas yra galutinai pasibaigęs ir dėl kurių vis dar gali būti patraukiama atsakomybėn (Sprendimo *Pfeifer & Langen*, C-52/14, EU:C:2015:381, 24 ir 64 punktai).
- 31 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, šio sprendimo ankstesniame punkte nurodytos teismo praktikos negalima suprasti nei taip, kad joje aiškinama tik Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnio 1 dalies pirma pastraipa, nei taip, kad šio 3 straipsnio 1 dalies ketvirtoje pastraipoje pateikiama nuoroda tik į šio reglamento 5 straipsnyje numatytas administracines nuobaudas.
- 32 Siekiant išsamumo pažymėtina, kad šis išaiškinimas nepažeidžia Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnio 3 dalies, pagal kurią valstybės narės išlaiko teisę taikyti ilgesnį terminą, nei atitinkamai numatytas šio 3 straipsnio 1 ir 2 dalyse (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Cruz & Companhia*, C-341/13, EU:C:2014:2230, 54 punktą ir Sprendimo *Ze Fu Fleischhandel ir Vion Trading*, C-201/10 ir C-202/10, EU:C:2011:282, 25 punktą).
- 33 Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus, į pateiktą klausimą reikia atsakyti, jog Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnio 1 dalies ketvirta pastraipa aiškintina taip, kad joje numatytas senaties terminas taikomas ne tik patraukiant atsakomybėn už pažeidimus, už kuriuos skiriamos administracinės nuobaudos, kaip tai suprantama pagal šio reglamento 5 straipsnį, bet ir patraukiant atsakomybėn ir nustatant administracines priemones, kaip tai suprantama pagal minėto reglamento 4 straipsnį.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 34 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (šeštoji kolegija) nusprendžia:

1995 m. gruodžio 18 d. Tarybos reglamento (EB, Euratomas) Nr. 2988/95 dėl Europos Bendrijų finansinių interesų apsaugos 3 straipsnio 1 dalies ketvirtą pastraipą reikia aiškinti taip, kad joje numatytas senaties terminas taikomas ne tik patraukiant atsakomybėn už pažeidimus, už kuriuos skiriamos administracinės nuobaudos, kaip tai suprantama pagal šio reglamento 5 straipsnį, bet ir patraukiant atsakomybėn ir nustatant administracines priemones, kaip tai suprantama pagal minėto reglamento 4 straipsnį.

Parašai.